فەرهاد شاکر: پەروەردەکارێکی بە ئەزموون و شاعیرێکی کوردپەروەر.. یاسین برایم

فەرهاد کێیە؟

فەرهاد شاکر عەبدولعەزیز مجروم لە ساڵی 1936 لە چەمچەماڵ لە دایکبووە، چونکە باوکی ئەوکات کاتبی دادگای بەرایی چەمچەماڵ بووە. لە شاری ڕواندز خوێندنی بنەڕەتی و ناوەندی خوێندووە. لە ساڵی 1957 خانەی مامۆستایانی بەعقوبە تەواو دەکات. لە ساڵی 1958 لە گوندی دەرگەڵە دەبێتە مامۆستا. لە ساڵی 1953 لەگەڵ لەتیف نادر پەیوەندی دەکەن بە پارتی دیموکراتی کوردستان. لە ساڵی 1961_1963 لەسەر کاری سیاسیی و چالاکیی کوردایەتیی لە کوت زیندان دەکرێت. دواتر زیندان دەشکێنێت و ڕادەکات. پاشی لە گوندێکی نزیك بەغدا، بەناوی سەعیدە دادەمەزرێتەوە. لە ساڵی 1965 دەگوازرێتەوە بۆ گوندی (باوەکوچك) لە هەڵەبجە. لە ساڵی 1969 دەگوازرێتەوە بۆ نێو شاری سلێمانی، لە قوتابخانەی زانستی ئێواران، وانە دەڵێتەوە. پاشی دەگوازرێتەوە پارێزگای هەولێر و قەزای ڕواندز لە قوتابخانەی جوندیان و دواتر قوتابخانەی پاشای گەورە لە ڕواندز. لە ساڵی 1972 لە ڕواندز دەیگوازنەوە بۆ شارۆچکەی مەخموور و پاشان بۆ هەریر و بۆ شاری هەولێر و دواتر دەیگوازنەوە هەمان قوتابخانەی پاشای گەورە لە ڕواندز. لە ساڵی 1974 ئاوارەی ئێران دەبێت. دوای گەڕانەوە لە قوتابخانەی مهاباد لە گەڕەکی ئازادی شاری هەولێر دەبێتە مامۆستا. لەبەر شارەزایی لە بواری شێوەکاری و خۆشنووسیدا، وەکو هونەرمەندێکی دەستڕەنگین و ڕۆشنبیرێکی خاوەن هەڵوێست و مامۆستایێکی بە ئەزموون دەیگوازنەوە بۆ فەرمانگەی هۆیەکانی فێرکردن وەکوو سەرپەرشتیاری چاپ و دیزاین، دەستبەکاردەبێت. تا ناوەڕاستی نەوەدەکان، لەم فەرمانگەیە خزمەتی کردووە و جێی پەنجەی دیاربووە. نزیکی 15 ساڵ، بە سەدان لە هۆیەکانی فێرکردنی بۆ گشت وانەکان و سەرجەم قوتابخانەکان دروستکردووە. سەرپەرشتی ژمارێکی زۆری پەرتووکی قوتابخانەی کردووە، تا ئەو ڕۆژەی خانەنشین دەبێت. لە ساڵانی هەشتایەکان لەگەڵ پێنج کەس ڕەوانەی سوێد دەکرێت، شارەزایێکی باشی وەردەگرێت لەکارکردن لەسەر چاپخانەکانی ئەوکاتەی پەروەردە. بەشی زۆری پێستەرەکانی بابەتی فیزیا و ئەندامەکانی لەشی مرۆڤ و کۆمەڵەی خۆر و زیندەوەرزانی و

بابەتەکانی تر بۆ پەروەردەی چاپکردوون، ئەمەش نەك هەر بۆ پەروەردەکانی کوردستان، بەڵکوو بۆ سەرجەم شارەکانی عێراق دەنێردران، لەبەر ئەوەی چەند ساڵێك وانەی بە عەرەبی وتووتەوە و بەهۆی سەفەر و گەشتکردنیش، شارەزایێکی باشی لە زمانی تورکی و ئینگلیزی هەیە(1).

لەناوەڕاستی پەنجایەکان بەسەرەوە و شیعری نووسیوە و لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکانی ئەوسای کوردستانی بڵاو کردۆتەوە، بە تایبەتی گۆڤاری هەتاو (1954_1960). شیعرەکانی باسی کوردایەتی و سروشتی جوانی کوردستان و هوشیاری کۆمەڵایەتی کردووە. شارەزایێکی باشی لە شیعر و ئەدەبی کوردی هەیە و شیعری زۆریشی لەبەرە. لە خێزانێکی شیعردۆست پەروەردەبووە و (مەجروم(2))ی باپیری شاعیریکی دیاربووە و چەند زمانێکی زانیووە. باوکیشی هاوڕێیەکی نزیکی شێخ مەحمودی نەمر بووە، لە حکوومەتەکەی ئەویش دەبێتە بەڕێوەبەری پۆستە و گەیاندن. دوای هاتنی ئینگلیزەکان بۆ شارەکە، لە سلێمانی دووری دەخەنەوە بۆ بەغدا. ناهێلن بە هیچ شێوەیێك ڕوو بکاتەوە ئەو شارە. ئەوە بوو لە دوایدا ڕوو دەکاتە قەزای ڕواندز و نیشتەجێ دەبێت. شاکر مەجروم، باوەڕپێکراوی ڕۆژنامەی ژیانەوە و ژین و گۆڤاری پەیژە و گۆڤاری زاری کرمانجیی بووە لە بەغدا و لە ڕواندزیش تا ڕۆژی مردنی باوەڕپێکراوی گۆڤاری هەتاو بوو(3) . فەرهادیش لە بنەماڵێکی کوردپەروەر و ڕۆشنبیر، دەبێتە شیعردۆستێکی باش و شیعری چەندین شاعیری کورد لەبەر دەکات. بە خۆشی شیعر دەهۆنێتەوە. خاوەن شیعری زۆر بووە لە ڕووداوەکانی ساڵی 1974 بەشێکی زۆری ئەرشیف و بەڵگەنامەی ئەو بنەماڵەیە دەفەوتێت و بەم شێوەیەش شیعرەکانیش دەبنە خۆڵەمێش شەڕ و بارودوخی ئەوکاتەی کوردستان(4).

مامۆستا فەرهاد، ئێستا لە شاری سلێمانی نیشتەجێیە و کەسێکی ڕووناکبیر و شارەزایە لە بواری مێژوو و ئەدەب و شیعر بەتایبەتی مێژووی شاری ڕواندز و جوڵانەوەی سیاسیی و شۆڕشگێریی و حزبایەتی و هەڵگیرسانی شۆڕشی ئەیلوول. کەسێکی خاوەن هەڵوێست و بوێربووە. کەسێکی خۆشەویست و دڵسۆز و چالاك و پڕ وزە و توانا بووە. هەر ئەمەش وایکردووە، باجی ئەو کوردبوونەی بدات، ڕەنگە گواستنەوەی لە کاری مامۆستایەتی لەو شارە بۆ ئەم شارە گەواهی ئەم ڕاستیەمان بێ.

زرار محەمەد، مامۆستا و هونەرمەندی دیاری کورد لەسەر ئەم پیاوە، دەڵێت:"دەستی شیعری هەیە ئەو پیاوە زۆر بەهرەدارە، لە شیعر لە نووسین لە هونەر. برادەری منە و ڕۆح بە ڕۆحە و زۆرم خۆشدەوێت. فەرهاد زۆر زۆر زیرەکە، دەستی وێنەکێشانی زۆر بەهێزی هەیە، بەڵام هیچ پێشانگایی نەکردەوە. زۆرم هاندەدا. لە هێیەکانی فێرکردن بوو، ناردیان بۆ سوێد نزیکەی دووسێ مانگان لە سەر ئەرکی حکومەت لەوێ

مانەوە. لە پێشەنگی ئەو مامۆستایانەیە کە بوونە پارتی. کەسێکی کوردپەروەر و لێهاتووە. وەختەکی لەگەڵ من پێشمەرگەبوو."(5)

لە دەسپێکی ئەم نووسینەدا، ژیاننامەی شاعیرمان کردە، پەنجەرێکی قەشەنگ، تا ئاوڕێك لەو شاعیرە و مامۆستا دڵسۆزە بدەینەوە، کە لەتەمەنێکی بچووك شیعری بڵاوکردوتەوە، واتە ئەو شیعرانەی لە دەسپێکیی نووسین و بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامە و گۆڤارەکان. سەرەتا بە شیعرێکی منداڵانەی ئەو دەست پێ دەکەم، کە ئەوکات، بە تەمەنێکی کەم، ناوی دەکەوێتە سەر ڕووپەڕی ڕۆژنامە. ئەم شیعرە بە زمانی منداڵ بۆ (ڕواندز) نووسراوە، ئەوکات تەمەنی پازدە ساڵان بووە. ئەمە یەکەمین شیعری ئەو شاعیرەیە، کە ئەوکات لە ڕۆژنامەی هەولێر(6) بڵاوکراوەتەوە. ئەو ڕۆژنامەیە یەکەم ژمارەی لە 16/12/1950 و دوا ژمارەشی لە 28/12/ 1953 دەرچوو، 140 ژمارەی لێ دەرکراوە. شیعری ڕواندز، چوار کۆپلەیە، پێنجخشتەکییە. دێڕەکان لە ڕووی برگەیەوە ناتەواون و لەگەڵ یەك ناهێنەوە. وەلێ لە ڕووی جوانی وشەکە و ڕستە شیعریەکان جوان و خاسیەتی شیعری منداڵانەی پێوە دیارە، ئەگەر چی خۆشی ئەو منداڵە بەهرەمەندە بووە، ڕواندزی خۆش ویستووە وەك: (دین) و (چاو)، ناساندنی وەکوو بەهەشت، ئامادەشە لە پێناو شار هەرچی شار لێی داوا بکات، بەچاوان بۆی جێبەجێ بکات. پاش ئەم شارەش، هەموو شارێکی ئەم دونیایەی لێ حەرامە. لە جوانیی و لە خۆشەویستی. ئەمە نموونەیێکی جوانە، هەستێکی کوردانەیە، خۆشویستنی شار و وڵاتە. لەم شیعرەدا، دەڵێت:

ڕواندز

رواندزە شارەکەم بەهەشت و کوێستانەکەم
گوڵ و گوڵزارو ڕەیحانەکەم دین و ئیمان و چاوەکەم
تۆ پێم بڵێ بۆ وانەکەم

من لە دونیا تا ماوم چی بفەرمووی سەرچاوم
بۆ ڕواندز زۆر سووتاوم بەو دڵەی غەمگین و پێ تاوم
لە ناویا سەیران ئەکەم

کزەی شەماڵی دەمی بەیانی بولبول دەخوێنێ لە ناو گوڵانی
بە هەزاران دڵ ببێ حەیرانی با بۆ خۆم بکەم بەزم و سەیرانی
جوانە چیا و دۆڵەکەم

لوتکەی بەرزی سەربەستی چیاکەت بەفرو چنوور و ڕێواسەکەت
دەرمانی دەردە بۆ برین و زامەکەت حەرامە دونیا پاش شارەکەت
جوانە کەژو کێوەکەم (7)

هەر لەم ڕۆژنامەیە، ناوی فەرهاد هاتووە لە هەواڵێك بە ناوی (لێژنەی مەدرسە لە ناوەندی ڕواندز (8) ئەو کات پۆلی یەکەمی ناوەندی بووە، لە لێژنەی زمانی ئینگلیزی ناوی هاتووە. لەگەڵ چەند قوتابییەکی تری ئەم قوتابخانەیە. کە ژمارەیان شەش قوتابی بووە، ئەو بچوکترینیان بووە. ئەو لێژنەیەیە لە ڕووی بڵاوکراوە و نووسینی سەر دیوار و چیرۆك و شتی وا گرنگی بە زمانی ئینگلیزی بدەن لەم قوتابخانەیە. ئەمە دەرخەری ئەو ڕاستییەیە، ئەو هەر لە تەمەنی بچووك، بەهرەمەند و زیرەکبووە، هەم لە قوتابخانە و هەم لە بواری ئەدەب و هونەریشدا.

فەرهاد هەر لە زوو بەهرەی شیعر و زیرەکی لێ بەدەرکەوتووە. هەروەها بڵاوکراوەکانی ئەوکات، بەتایبەتی گۆڤاری هەتاو، شیعری تێدا بڵاوکردۆتەوە. لە تەمەنێکی بچووك، خاوەن دەنگێکی جوان و وشەی ناسك، بەتام و بۆنی کوردەواری و کەمتر وشەی بێگانەی تێدا دەبینیت. ئەمە بەدەر لەو وێنەی جوانی هونەری ئەو شاعیرە و ڕستەکان پڕن لە هەڵوێست و هوشیاری و ئاگادارکردنەوەی تاکی کورد و جۆشدانی بە فرچکی کوردایەتیی و خەبات و قوربانیدان. شیعرەکان بۆنی شۆڕش و جوانی وڵات و سروشتی لێدێت. بۆ ئەم کات بۆ گەنجکێ کەمتەمەن، بەڵام خاوەن خامەی ڕەنگین و وشەی شیرین و ملوانکەی جوانی باڵای شیعری ئەو دەشەکێتەوە و بۆن و هەناسەی سروشتی کوردستانی لێدێت. لەم نووسینە دوو شیعری تر، ئاماژەی پێدەدەین. شیعری یەکەم بەناونیشانی کوردێك و پیرێکی هەژار(9) خودی ناونیشانەکە پێمان دەڵێت، ئەمە دەمەتەقێیەکە لەنێوان دوو مرۆڤ. یەکەم، وەکوو نەتەوەیێکی چەوساوە و ژێردەست و دووەمیش، (پیرێکی هەژار)، کە ئەویش لە ژێر زوڵم و ستەمی داگیرکەر و نەبوونی دادی کۆمەڵایەتیی و جیاوازی چینایەتیی و نەبوونی دەرفەتی خۆشگوزەرانی، جا بە هەر هۆیەکەوە بێت. لە دەسپێکی شیعرەوە لە ڕێگەی بینینی خەونەوە ئەو گفتوگۆیە دەسپێدەکات، خەوبینینەکە خودی شاعیرە، کە تازە پێناوەتە تەمەنی لاوی، خەونی لاوێکی (نوزدە ساڵان). لەو تەمەن مرۆڤ بەرەو کامڵبوون و پێگەیشتن دەچێت لە ڕووی جەستە و ئەقڵ و دەروونەوە، ڕەنگە خەونی ئەو تەمەنە خەونبینین بێت بە جوانی یار و حەز و کەف و کوڵی هەرزەکاریی و عەشق و دڵدارییێکی سادە و بینی خەون تەڕ و پڕ شەهوەت. کەچی خەونبینینی ئەم گەنجە، خەمی مللەتێکی فرامۆشکراو و داگیرکراو و مافخوراو هەڵدەگرێت. خەمی نیشتمان، خەمی کورد و خەمی ژیان و ئازادیی. پیری هەژاریش، کە خۆی دەناسێنێت وەك لوقمانی حەکیم. وەکوو شارەزا و تەگبیرکەرێکی لێزان و ئاقڵمەند. ئەمەش وەك نیشانەیێکە بۆ فریادرەسێك، سەرکردەیێك ئەم گەلە هەژارە، لە ستەم و زوڵم داگیرکەر ڕزگار بکات. تێدا وڵاتێك

لەتلەتکراو دیاردەکات کە کوردستانە. خەباتکردن و قوربانی دەوێت، لە هەمانکاتیش ئەوەمان پێدەڵێت، نەزانینیش دەردێکی کوشندەیە (هەردەم دوژمنی جەهالەتیش بن)، چونکە نەزانینیش ئاسۆیی ئەم گەلەی ڕەشتر کردووە. شاعیر لە ڕێگەی ئەم گفتوگۆ شیعرییە، ڕێگای خەباتمان نیشاندەدات. خەباتکردن لە پێناو بەدەستهێنانی ماف و ڕزگاری نیشتمان و نەتەوە. تەنانەت ئەوەشمان پێدەڵێت، ئەوانەی بەشداری ئەو خەباتە نەکەن و لە پێناوی خۆیان نەکەنە قوربانی ئەوانە زۆڵن:

ئەوەی کـــــــوردە بۆ کوردستان
نەچێتە کـــــــۆڕی تیکۆشان
هەرگیــــــز بەوە ناڵێم کوردە
بەڵکو ئەڵێم : (… ڵە) کوردە

ئەم شیعرە دوای شۆڕشی عەبدولکەریم قاسم نووسراوە، ڕەنگدانەوەی ئەو شۆڕشەیە، کە گەلانی ئەوسای عێراق بە ئومێدێکی گەورە دەیانڕوانەیە ئایندەی عێراق. تێدا پەیامی ئەوە دەگەیەنێت لە عێراق ئەو ئازادییە لەدایکبوو وەکوو حەکیمی لوقمان، لە لانەی شۆڕش دەچێتە ئێران و ئەوجا تورکیا و سووریا. واتە گەڕان بەنێو هەرچوار پارچەی داگیرکراوی کوردستان. تا ئەو پەیامە بە کوردان بدات و کە ئەوانیش بێنە نێو خەبات و داوای ماف و ئازادی بکەن، شۆڕش بکەن. لە دێڕە شیعرێکی تر، ئاماژە بەوە دەدات لێرە دەچێتە بارزان و دەرسیم، ئاماژەیە بۆ شۆڕشی بارزان لە عێراق و شۆڕشی دەرسیم لە تورکیا. بۆ ئەوەی جارێکی تر، ئازادی وڵات بگەیەنێتە ئەو شوێنانە. لە کۆتاییدا شاعیر ئەو خەونە بەوە کۆتایی دێنێت کە کوردی عێراق ئازادبوو، لەگەڵ عەرەب بوون بە برا. لێرەدا وەکو بێکەس (10) دەڵێت:

دۆستیی کورد و عەرەب زۆر کۆنە تەئریخ شاهیدە
ناحەزی ڕووڕەش لەداخا با یەخـــــەی خۆی دادڕێ

جارێکی تر گەلانی عێراق لە ژێر چەتری سەرکردە (عەبدولکەریمی دلاوەر)خەونی ئازادیان هاتە دی. ئەگەر ئەم شیعرە لە ڕووی خەونەوە دەگێڕدرێتەوە، لە هەمانکاتیش نموونەیەکی واقیعی ژیانی دوای ڕووخانی ڕژێمی پاشایەتی و هاتنە سەر حوکمی عەبدولکەریم قاسمان بۆ دەگێڕێتەوە. ڕاستی ئەو ڕووداوانە، کە گەلانی عێراق لە ژێر زوڵم و ستەمی داگیرکەر ڕزگاربوون.

ئەم شیعرە زۆر سادە و ساکارە، بەڵام لەناوەرۆك، قووڵ و هەڵگری پەیامێکی مرۆڤایەتیی و گەلێکی ستەمدیدەیە، ئەگەرچی شیعرەکە لەنگی لە دێڕەکان دەبیندرێت، بەڵام لەبەهای شیعرەکە کەم ناکەنەوە، ئەوەیش بۆ ئەوکاتەی شاعیر لە شیعرەکە ئاماژەی پێکردووە (تەمەنم

گەیشت بە نۆزدە ساڵان) واتە تەمەنێکی بچووك بوو، شاعیریکی گەنج شیعرێکی وا درێژ بنووسێت، کە لە (35) دێڕ پێکهاتووە. شیعرەکەش لە ساڵی 1959 بڵاوکراوەتەوە، من بۆ کاتی نووسینی شیعرەکە وا دەڵێم تەمەنێکی بچووکبووە. جیاوازی هەیە لە ساڵی بڵاوکردنەوەی شیعرەکە. وشەکان، پەیقی کوردی ناسك و جوان، ئەو وشانە بۆنی خەبات و شۆڕش و کورد دەدەن. وەك: (کورد، گەلی کورد، میللەت، ئاوات، خەون، وڵات، ماف، کوردستان، خەبات، کوردایەتی، تێکۆشان، لەشکر، کۆڕی تیکۆشان، کوردی دڵسۆز، بارزان، دەرسیم، ئاڵا و سوپای تێکۆشەر… هتد.) شیعرێکی درێژ بەدەگمەن وشەی بێگانە بەکاری هێناوە. شیعرەکە دەڵێت:

کوردێك و پیرێکی هەژار

ئەمشەو دیم لەخەو پیرێکی هەژار
لە ڕێگا پەیتا پەیتا دێتە خوار
بانگێکی کردم بەدەنگێکی بەرز
دەنگەکەی دونیای دەهینایە لەرز
پێی گوتم: کوردە بۆ وا هەژاری
هەردەم گرژوکاڵا بۆ وا خەمباری
گوتم: خاڵە گیان وازم لێ بێنە
ڕێگاکەم بەردە، دڵم برینە
چونکە ناتوانم وەڵامت بدەم
لەشم برینە و دڵم پڕ لەخەم
ناتناسم تۆ کی ئەی خاڵی پیر
بۆ وا بەخەمی بۆ کوردی فەقیر
خاڵەی پیر بەدەنگێکی نزم:
ڕۆڵەگیان وەرە پێت نیشان بدەم
دەردی ئەم کوردە بۆتان چار بکەم
میللەتی کوردیش ئەگاتە ئاوات
گەر خۆیان یەك بن لە هەموو وڵات
چونکە ئەزانین مافیان خوراوە
ئەم کوردستانەش لەتلەت کراوە
بەهێزی میللی زۆر چاك تێکۆشن
لەناوی بەرن لەشکری دوژمن
هەردەم دوژمنی جەهالەتیش بن
بەهەوڵا و خەبات لەناوی بەرن
کەسێ کە بیری کوردایەتی بێ

جیهان قەت نابێ لەبیری بچێ
کوردەکە دەڵێ:
ئەی خاڵە، تۆ کێی توخوا پێم بڵێ
لەکوێوە هاتووی لە کوێوە بۆ کوێ؟
شاهدە بۆ خەباتی کورد
تێکۆشانی درشت و ورد
گەلی کورد سەر ئەکەوێ
هێزی دوژمنان ئەنەوێ
ئەوەی کوردە بۆکوردستان
نەچێتە کۆڕی تیکۆشان
هەرگیز بەوە ناڵێم کوردە
بەڵکو ئەڵێم : (… [illegible]ە) کوردە
تەمەنم گەیشت بە نۆزدە ساڵان
گەورەبووم لەناو خاکی کوردستان
نەمدیوە ئەبەد پیاوێکی وەك تۆ
چەند قسە خۆش و چەند بەگفتوگۆ
پێم بڵێ توخوا چی ئەکەی لێرە
لەناو ئەو کوردە بێ کەس و دڵێرە
خاڵەی پیر دەڵێ:
من هاتووم بۆناو ئەو کوردەوارە
بۆ سەر ئەم خاکەو بۆناو ئەم شارە
ئەگەڕێم بەسەر خاکی کوردستان
بۆ ناو میللەتی کوردی بێ تاوان
هاتم بۆ عێراق، دەرچم بۆ ئێران
لە بۆ تورکیا و سوریای وێران
تا هۆشیار ببن هەموو گەلی کورد
بە گەورەو بچوك، بەدرشت و ورد
وەرە پێت بڵێم: ئەی کوردی دڵسۆز
من زانایەکم لەناو گەل و هۆز
پێم ئەڵێن: لوقمان، لوقمانی حەکیم
وا دەڕۆم بەرەو بارزان و دەرسیم
دەرمانی دەردی میللەتم پێیە
وا بە پێ ئەڕۆم ئەم دوورە ڕێیە
تاکو تێ بگەن، گەلانی جیهان
گەلێکیش هەیە، لەناو کوردستان
پێی ئەڵێن: کوردە و لەناو ئەم خاکە
ئاڵای بەرزیان چەند جوان و پاکە

وا ڕزگاری بوو، کوردانی عێراق
لەناو کورداندا، نامینێ نیفاق
کوردەکە ئەڵێ:
ئەی خاڵەی پیر، قسەت زۆر ڕاستە
ئەی کوردی دڵسۆز، دەزووبە هەڵستە
با بە گوێی خاڵەی هەژارمان بکەین
تف لە چارەی ئیستیعمار بکەین
هەموومان یەك دەنگ، بڵێین: بژی کورد
دوژمنی گەورەی لەناو خۆ دەرکرد
لەنێو عێراقا، سوپای تێکۆشەر
بەسەرکردەیی، کەریمی دلاوەر
دوژمنەکەمان لەت و پەت کرا
جا کورد و عەرەب، وا بوون بە برا

شیعری دووەمیش، کە لەهەمان گۆڤار پەخشی کردووە. بەناوی ڕزگاری(11) . ئەم شیعرە پێکدێت لە پێنج کۆپلە شیعری پێنج دیڕی، دە برگەیی. وشەی ئاسك و ئاسان و بەزمانێکی بێ گرێ و ئاڵۆز. ئەم شیعرەش هەڵقوڵاویی ئێش و ئازارەکانی نیشتمان و گەلەکەیەتی. تێدا سوێند بەگەلەکەی دەخوات، کە قوربانی داوە و کەچی خاکەکەی پارچە پارچە کراوە. ئەویش وەك تاکێکی کورد و دڵسۆزی ئەم خاکە لە ڕێگەی شیعرەوە پەیامی خۆی دەگەینێت. خزمەتکردنی وڵات لە سەر خۆی دەکاتە مەرج، خەباتکردن لە پێناو نیشتمان:

مەرجە تێکۆشم لەڕێی کوردستان
دەبێ هەوڵدەم، بە دڵ و بەگـیان
تا ڕزگاری کەم لە چنگ دوژمنان

دیارە شاعیر ڕاستگۆیانە دەئاخڤێت و ئەم ڕەوشتە و کارە جوانەی ڕەنگدەداتەوە لەخۆی. وەك شاعیر و مامۆستایێکی دڵسۆز، هەر لەتەمەنێکی زوو قەڵەمەکەی دەخاتە خزمەتی میللەت و داوای یەکێتیی و تێکۆشانمان لێدەکات و ئاگادارمان دەکاتەوە، کە دوژمن چ لە کورد دەکات. ڕەنگە ئەم دوو شیعرە بەس بێت لە تێگەیشتن و پەیامی جوانی ئەو شاعیرە، کە بۆنی کوردایەتی لەپەیام و پەیڤ و هەڵوێستە جوانەکەی دەبینین.

سوێندم بەو گەلەی قوربانی داوە لەژێر چەپۆکی دوژمن داماوە
خاکی پیرۆزی دابەشکراوە هیچ سات و کاتێ ، نابێ بسرەوم
تا تنۆکی خوێن لە لەشما ماوە
مەرجە تێکۆشم لەڕێی کوردستان دەبێ هەوڵدەم، بە دڵ و بەگیان
تا ڕزگاری کەم لە چنگ دوژمنان کەسیش ناتوانێ بگرێ جلەوم

تا کوردیش دێتە ڕێزی میللەتان
ئەی کورد درەنگە دەبەسە نووستن چاوێ هەڵێنن، بزانە دوژمن
چۆن جەرگی کوردان ئەوا هەڵئەدڕن دەهەستن ئێمەش هەموومان یەکجار
بەیەکیەتیمان، دوژمنمان دەمرن
گەر باوەڕ ناکەی بەم وتە جوانە دابەشکراوی ئەم کوردستانە
چیمان لێ ئەکەن ئەم دوژمنانە بزانە جووتیار بێچارەو هەژار
کورد چی بەسەر هات لە ئەم ئێرانە
هەرلێدان کوژتن، بۆچی وا ئەکەن؟ بۆچی ئەم کوردە بەم دەردە ئەبەن
نابێ بڕۆن کوردین بابکەین شیوەن ئەمەیە دوژمن لەگەڵا ئیستیعمار
بەهێزی پیسیان هەر لە کورد ئەدەن

هەروەها شاعیر هەر لەم گۆڤارە بە شیعر وەڵامی مەتەڵی شاعیرانی داوەتەوە. بۆ نموونە:

مەتەڵ چنارێك گەلێ ئاسانە
هەوارگەیێکی خۆشی کوردانە
یاخوا هەر بژی گۆڤاری هەتاو
هەلێنی ئێمەش با بکا بڵاو(12)

وەڵامی مەتەڵێکی محەمەد عەلی شێخ نوری جەلی _ کۆیی داوەتەوە کە لە ژمارە (64) بڵاوکراوەتەوە.

ئەم چەند دێڕە شیعرە، کە قسەمان لەسەر کردن، سەرەتایی دەسپێکی کاری شیعری شاعیرە، ئەوە دەهێنێت، گرنگی زیاتر بە شیعرەکانی تر بدرێت و ئەوانەی ماون، لە ئایندەدا چاپبکرێن و تا دۆستانی شیعر سوودی لێ ببینن. ڕەنگە ئەم نووسینەش، هەر ئاوڕدانەویێکی بچووك بێت لە ئەزموونی ئەو شاعیرە، هیواخوازم شاعیر خۆی خەمێکی ئەو کارە بخوات و ژیان و شیعری خۆی ئامادە بکات، بیخاتە بەر دیدەی خوێنەر.

سەرچاوەکان:

1. فەریدوون فەرهاد شاکر، 1972 هەریر، دەرچووی کۆلێژی کارگێڕی و ئابووری، دانیشتووی سلێمانی، نامەی فەیسبووك.
2. مجروم، شاعیر و فەرمانبەر و پیشەزان، یاسین برایم، گۆڤاری نما، ژمارە (48)، هاوینی 2019.
3. شاکر مەجروم… باوەڕپێکراو و خەمخۆرێکی دیاری ڕۆژنامەگەریی کوردی، یاسین برایم، هەفتەنامەی زاری کرمانجی، ژ(589)، 23/4/2019.
4. ژیاننامەکە بە هاوکاری و پشتیوانی شاعیر نووسراوە.
5. دیمانە: زرار محەمەد مستەفا، هونەرمەند، 1937، ڕواندز،

ڕۆژی 23/7/2020، ئاکۆیان.
6. هەولێر. ڕۆژنامەیەکی ئەدەبی و پەقافی هەفتەییە، پاڕێزەر: تارق جامباز، ئەکادیمیای کوردی، هەولێر، 2018.
7. فەرهاد شاکر مجرم، رواندز، ڕۆژنامەی هەولێر، ژمارە (17)، 7/4/1951.
8. ڕۆژنامەی هەولێر، ژمارە (98)، 2/12/1952.
9. گۆڤاری هەتاو، ژمارە (168)، 31/12/1959، ل13_14.
10. دیوانی بێکەس، شیعری داری ئازادی، محمدی مەلا کەریم، چاپی سێیەم، 1986. ل83.
11. گۆڤاری هەتاو، ژمارە (169)، 15 /1/1960، ل12.
12. گۆڤاری هەتاو، ژمارە (65)،20ی حوزەیران 1956.